

Vizhiány Budapesten.

— A vízvezeték csődje. —

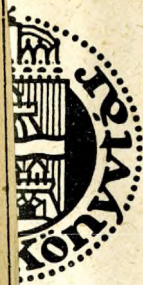
Minden esztendőben, különösen ilyenkor, amikor már vége van a télnek, hangosabb és fenyegetőbb lesz Budapesten a panasz a vízhiánya miatt. Mindegyre türehtelenebb a helyzet. Esztendőről-esztendőre lavina módjára nőnek a panaszok, tegnap még csak fürdővíz nem volt, ma már nincs víz a műtőteremben sem. Nincs víz! Szomorú jalkiáltása ez egy olyan gyorsan fejlődő város polgárságának, amely holnapra már millió felül lesz és ha eddig takargatni lehetett a kétségbeejtően szomorú, de még kétségbeejtőbben való igazságot. Ma már vége van a tussolásnak idejének és meg kell állapítani, hogy elérkezett a sok millió árán létesített vízműtelep teljes csődje. A hatóság mindent észrevesz, a bürokratizmus a maga ősi lassúságával kilószámra gyűjti az aktákat utcasarkokon ferdén álló sarokkövekről, de ezt a legégetőbb bajt nem veszi, vagy nem akarja észrevenni és ha az emberek ezrei, tizezrei, százezrei hangosan kiabálják, hogy levegő jön a vízvezeték csöveiből, hogy szomjan lehet halni ebben a városban, ahol a polgárok párnáit licitálják el a vízdíjért, kész a panaszra a sablonos felelet: az emberek pazarolják a vizet.

Pedig hát vizet nem pazarol senki. Pazarolnak pénzt, időt, sokan pazarolják a szót is, de vizet mindenki annyit használ, amennyire szüksége van. Senki sem iszik hektóliterszámba vizet, senki sem fürdik reggeltől estig és ha száz csap közül egy véletlenül fél napon át folyik is, az még nem ok arra, hogy azzal takarózzék az a hatóság, amelynek módjában állott volna elejét venni minden bajnak akkor, amikor nem volt még késő a segítség.

Tény, letagadhatatlan és megcáfolhatatlan tény az, hogy ma Budapesten nem olyan a vízvezeték csőhálózat, mint amilyent egy ilyen hatalmas nagy város berendezése megkövetel. Ezen a bajon ideig-óráig foldozni lehet, de ha ma nem, hát holnap beáll a teljes krach, elkövetkezik a vízvezeték csődje, amit már tudnak azok, akik egyedül felelősek a helytelen rendszerért és akik — mint az alábbi, teljesen megbízható és hozzáértő helyről beszerzett információinkban olvasható — kétségbeejtő kapcsolással igyekeznek kitolni a föltartóztathatatlannul közeledő katasztrófális veszélyt.

(Rossz a csővezeték.)

Amikor a nagy és kétségtelenül modern vízműtelepet megépítették, nem számítottak arra, hogy Budapest fejlődni fog és idővel nagyobb lesz a fogyasztók igénye. Lehet, hogy sokan azt felelik erre, hogy Budapest fejlődése

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

628.1

Hely

Szerző

Cím Vizhiány Budapesten.

Idő

"1913"

Forrás:

Pesti napló

Személy

Bp.
(Hely)

1913 11/25
(Idő)

(Köt. v. füz.)

örvendetesen és abnormálisan nagy volt, de bizonyos az is, hogy Kajlinger Mihály, aki elméleti kérdésekben lehet európai szaktekintély? nem gondolt egyáltalában arra, hogy épülnek itt még házak és olyannak tervezte az egész berendezést, amely talán megfelelő, sőt elsőrangú lehetett a megépítés esztendőjében, de egyáltalában nem vált be akkor, amikor terjeszkedni kezdett ez a város és a maga természetes törvényei szerint folytatódott a lakosság szaporodása is.

Itt már átadjuk a szót a technikusok egyik kiválóságának, aki vízügyekben elsőrendű szakértő és aki a bajokról, azok kútforrásáról a következő szomorú, de igaz dolgokat mondotta el:

— Kétségbeejtően való az, hogy Budapesten nagyon sok helyen nincs víz. A harmadik, sőt már a második emeleti lakásokban a nap bizonyos óráiban, különösen reggel, este és délelőtt, de máskor is, nem jön víz a csapokból. Az okok keresésénél tudni kell mindenképp azt, hogy a vízműtelep szivattyúja bizonyos nyomással szolgáltatja be a vizet, ez a nyomás pedig akkora, hogy az ellennyomó medencének ürtartalmát megtölthesse vízzel olyankor, amikor a városban a vízfogyasztás minimális. Hogy az emeleteken nincs mindenkor víz, ennek oka az, hogy ma nincs meg ez a megfelelő víznyomás. A csövek, amelyek a vizet szétvezetik, már szűkek és nem felelnek meg azoknak az igényeknek, amelyeket egy város természetes fejlődése megkövetel.

— Ennek részben az az oka, hogy eredetileg nem volt helyesen dimenzionálva a csővezeték. Ma, hogy sok vizet kell

kiszolgáltatni, nagy a víz sebessége, a gyorsan áramló víz pedig magával hozza azt, hogy a növekedő áramlással növekedő ellentállások csökkentik a nyomási magasságokat és ennek következtében a magasabb fekvésű csöveken nem folyik a víz és nem szolgáltatja a szükséges mennyiséget a csap.

— A városi főcsővezetékek szűkek és nem képesek annyi vizet szállítani, amennyire még normális körülmények között is szükség van. Kisebb átméretű csőnél a megfelelő vízmennyiség kiszolgáltatásához nagyobb sebességre van szükség mint nagy átméretű csöveknél. A sebesség függ a víznyomás nagyságától és mert jelen körülmények között nem áll rendelkezésre az a nyomás, amely a kisebb átméretű csőnél a kívánt sebességet kiadná, természetes, hogy abnormálisan csekély a víz sebessége és így, miután a vízmennyiség függ a cső átméretétől, nem lehet Pesten annyi vizet kapni, mint amennyire szükség van.

(A baj nem orvosolható!)

— Az építésnél elkövetett kolosszális hibát ideig-óráig takargatni lehet. Lehet az ellennyomásu medencéket szaporítani, ezt ma meg is cselekszik a fővárosban, azonban véglegesen orvosolni a bajt — lehetetlen. Nem fog egyéb hátramaradni, mint újra fölszedni az utcák kövezetét! Kicsérélni a kis átméretű szétágazó szállítócsöveket nagyobbakra, ami persze a város fölforgatását jelenti és kiszámíthatatlan milliókba kerül.

— Van egy más megoldás is, amit egyébként tervbe is vettek. Decentralizálni kívánják a vízműtelepet. A jobban fejlődő város-

részeket külön telepekkel látják el, ebben az esetben ezek a városrészek külön ellennyomó medencét kapnak és külön csővezetékkel lesznek ellátva. Ebbe a külön csővezetékbe kapcsolják be az utcákat, de ez a megoldás költség tekintetében semmi esetre sem marad messze a másikat mögött.

— Természetesen mindezt ki lehetett volna kerülni, csak hogy akkor nem lett volna szabad drága gyerekruhát csinálni a megteremtett Budapestnek. Számolni kellett volna a megteremtésével, amely kétségtelenül örvendetesebb, mint aminőnek azt hitték, de semmi esetre sem olyan, hogy helyes következtetés mellett ilyen bajokat idézzen elő. Szó sincs róla, minden vízműtelepet bővíteni kell időről-időre, ámde nem szabad elfeledni annak, hogy nem is egészen tíz év múlva egy ilyen intézményt teljesen újra kelljen építeni.

(Csak protekcióval!)

Most következzenek a tények.

Tudvalevő dolog, hogy minden épület olyanformán kapja a vizellátást a városi vezetékéből, hogy az épület alapvezetékét összekötik az elágazó csővel. Ez az összekötés rendszeres körülmények között 25 m/m átmérőjű ólomcsővel történik. A 25 m/m-es összekötést a vízművek igazgatósága készítteti el, de a nagyobb házak vállalkozóitól megköveteli ugyanaz az igazgatóság, hogy az épület belsejében az alapvezetékét 40—60 m/m-es átmérőjű csövekkel lássák el. Abszurdum még csak elképzelni is azt, hogy normális legyen a vízszolgáltatás olyan házakban, ahol az összekötő nyomó-cső alig fele a szétágazó csövek alapvezetékének. Az igazgatóság mentsége csak az lehet, hogy a vízmű nem felel meg a hivatásának és nem akarnak vastagabb csővel összeköttetést létesíteni, mert félnek, hogy akkor nem lesz annyi víz, amennyi ezen a csövön átmehet.

A szerelő-vállalkozók kétségbeesnek. Tudják, hogy akármilyen jó is a ház vezetéke, állandó lesz a vízhiány, mert a nevetségesen kicsiny megfurás — ahogyan az átvezető csövet műszaki nyelven nevezik — nem képes elég vízzel ellátni egy nagyobb épületet. Szaladnak a vízművek igazgatóságához, ott szélesebb megfurást kérnek, innen a tanácshoz utasítják őket, a tanács pedig a vízművek igazgatóságának véleménye alapján kérelmüket a legtöbb esetben elutasítja, ami természetes, mert a régi házakban sincs már elég víz.

Nagy utánjárással, miniszteri protekcióval talán lehet kapni szélesebb megfurást, volt is erre egy-két eset, de az építő-vállalkozó kedve elmegy mindentől, mert hónapokig tart a szaladgálás, addig temérdek a kamatveszteség és az udvaron fölhalmozott anyag tönkremegy. Inkább megépíti a vezetékét úgy, ahogyan tudja, baja nem lehet, mert hiszen nem cselekedett másként, mint ahogyan Kajlinger Mihály ur nagy bölcsen megtervezte. Persze azután állandó a panasz a házban, hogy nincsen víz és a szegény lakó, aki azt sem tudja, mi fán terem a „megfurás“, kénytelen beérni azzal a magyarázattal, hogy pazarolja a vizet, ezért nem fűrdhetnek, ezért megy el szomjasan hazulról és ezért fizeti keserves kinnal a vízvezetéki díjat.

(Vétkes mulasztások.)

Van azonban a budapesti vízművek igazgatóságának sokkal nagyobb bűne is, amelyre csak most jöttek rá, amikor már Kajlinger Mihály nagybölcsen nem igazgatója, hanem tanácsadója az intézménynek. Persze, ez a vét-

kes mulasztás, mert erről lesz most szó, meg ő idejében történt s most igyekeznek kétségbeejtő fejvesztettséggel reparálni azt, amikor már fél Budapest nyögi az átkát.

Azelőtt nem ellenőrizték az épülő házak vízvezetékeinek szerelését. Mindenki építhetett, ahogyan akart. A vállalkozók benyújtották a terveket, azokban szépen megrajzolták a vezetékét, úgy, ahogyan azt előírták a rendeletek és — építettek úgy, ahogyan éppen kedvük tetszett. Senkisé ellenőrizte soha azt, hogy a szerelés tényleg a tervek szerint történik-e és a vállalkozók persze nem használtak olyan csöveket, amelyeknek az átmérete megfelelő, hanem olyanokat, amelyek mellett nagyobb megtakarítást érthettek el. Így nem lehetett csodálni, hogy a rossz és céljának meg nem felelő vízműtelep okozta bajt még tetőzte a 20 min. helyett 13 m/m-es csövekből fölépített belső vezeték és nem lehet csodálni, hogy a felső lakásban nem volt víz, ha valaki egy emelettel lejjebb éppen megtöltötte a fürdőkádat.

Az ellenőrzés hiánya miatt így építkeztek mindenfelé és a bajra csak akkor jöttek rá, amikor már Kajlinger nem trónolt a vízműtelepnél. Azóta persze szigorúak. Csakhogy most már késő. Most már be kell mutatni az igazgatóságnál a keresztmetszet terveit, a függőleges vezeték metszetrajzát, az egyes felszállók dimenzióit, és emeletenkint fel kell tüntetni a kifolyókat. Most már ötször is kimegy a mérnök az épülő házhoz, de hát nem sok haszon van az ellenőrzésben. Hat hónap óta van ez így, azelőtt, amikor még segített lehe-

geli volna valamelyes módon a helyzeten, senki sem törődött az ellenőrzéssel, most, hogy minden új házban rosszak és szűkek a belső vezeték is — stilszerűen a külsőkhöz — persze kapkodnak és ellenőriznek, pedig ma már inkább kívül az utcán kellene keresni a hibát

(Budapesten — házi víztartók.)

Falvakban, ahol nincsen vízvezeték, tudvalevőleg úgy segítenek a bajon, hogy a padláson megtöltenek egy tartányt vízzel és abból táplálják a csöveket. Ez eddig csak Kutyabagson volt így, de ezután Budapesten is meghonosul ez a rendszer a vízművek igazgatóságának jóvoltából. Hiszen azért van vízvezetékünk, hogy tartányból! Eresszék le a háztetőről a vizet, akárcsak a régi Egyiptomban a Fáraók idejében.

Az egyik nagyobb vízvezetéki berendezésről el érdekes részleteket erről a rendszeréről:

— Az igazgatóság a háztulajdonosok és közvetve a lakók pénzén akar megmenekülni a blamáztól. Az épülő házak tulajdonosai szép napon csak kapnak egy határozatot, amelyben értesíti őket az igazgatóság, hogy a víznyomásért az emeleteken felelősséget nem vállal. A tulajdonos megijed, szalad fűhöz-fához, végre azt a jó tanácsot kapja: építsen a pincébe egy szivattyút, a padlásra egy táptartányt és reggel szivattyúzzon annyi vizet a padlásra, amivel a nagy fogyasztás óráiban pótolhatja a víztelep vízhiányát. Más megoldás nincs, hát kénytelen a háztulajdonos ezt választani. Persze minden ily berendezés ezekbe kerül és végén mégis csak a lakók fizetik meg lakbértöbblet alakjában az elfusserált vízvezeték hibáit.

— Sokkal nagyobb baj, hogy a víztartány kovácsolt vasból készül, mivel az ólom nem bír el 3—5 köbméter vizet, a vasat pedig, hogy ne rozsdásodjék, ólomtartalmu miniummal festik be. A víz lemossa a miniumot, a vas megrozsdásodik és az állott víz a miniummal és a rozsdával bekerül a fogyasztó gyomrába... Ezért van az, hogy új házakban vasas, rossz szagú a víz és sokszor ki kell önteni.

— Ujabbán elég gyakoriak azok a házak, ahol „modern mintára“ tartány van a háztetőn, de a legutóbbi időben nagy bérházak építését csak úgy engedik meg, sőt sok helyen még reverzálíst is iratnak alá a háztulajdonossal, hogy nem panaszkodik, ha nem lesz víz a házban.

Budapest türhetetlen víznyomoruságáról a garmadával érkező panaszokat legközelebb közöljük.

(Szomorú tanulságok.)

Ime, ilyen a mi modern vízvezetékünk! amelyre olyan büszkék vagyunk? és amelynek tanulmányozására meg szeretnénk hívti az egész világot. Szó sincs róla, maga a káposztásmegyeri telep elsőrangú és páratlan a maga nemében, de mit ér a szép telep, ha rossz a berendezés és nincs víz a városban; a hatóság eddig nem vett tudomást erről a kétségbeejtő helyzetről, most talán tudomásul veszi, hogy csődöt mondott Budapesten a vízvezeték és tenni kell valamit, még mielőtt Kajlinger Mihály nagyszerű alkotása miatt nagyobb katasztrófák nem történnek. És talán ebből az esetből megtanulhatják azok, akik még tanulhatnak akkor is, ha világhírű magántudósok, hogy néha szabad gondolni a — no napra is. A dicsőség csak egy napig tart, de az alkotásnak tovább kell élni.